

KATHOLIEKE RADIO OMROEP
TELEVISIE

-----

opname :
uitzending:
plaats :

bandnummer:

duur :

KUNT U MIJ DE WEG NAAR HAMELEN
VERTELLEN, MIJNHEER?

Deel 31: Een vreemde vogel.

medewerkenden:

gevangenbewaarder
Rinse
Guurt van Grasp
Ogterop Deux
de koningin
Bertram Bierenbroodspot
Lidwientje Walg
Aernout Koffij
Hildebrandt Brom
Jul
kinderkoor Henk v.d. Velde

tekst - Harry Geelen
muziek - Joop Stokkermans
dékorontwerp - Jan P. Koenraads
produktie - René Sleven
regie - Tineke Roeffen

scene 31-1.

(EEN ONDERAARDS GEDEELTE VAN BAM-
BERGEN.
ER WANDELT EEN HOOGHARTIGE VROUW
DOOR GANGEN ACHTER EEN DRIBBELENDE
BEWAKER AAN.
ZE IS IN ZWART EN PAARS GEKLEED,
DUIDELIJK EEN VORSTIN OVERIGENS.
ZE HEEFT EEN REISMANTEL OVER HAAR
KLEREN, MET NEERGESLAGEN WIJDE
CAPUCHON.
DE BEWAKER STOPT BIJ EEN HEK, DAT
KENNELIJK ZIJGANGETJE AFSLUIT,
AAN EIND WAARVAN ACHTER OFF SCREEN
HEK EEN CEL ZAL ZIJN.
DE BEWAKER DRAAGT TWEE BEKERS WIJN
OP BLAD)

GEVANGENBEWAARDER:

Tot hier ... Niet verder ...

(STEEKT SLEUTEL IN EERSTE VAN ZE-
VEN SLOTEN, OPENT HET, TWEDE
VOLGT, STEEKT SLEUTEL IN DERDE)

Het zijn er zeven. Zeven sloten.

En ik kan ze niet tegelijk ... Dat is vier ...

(CU DE VROUW (RINSE) FLIKKERT MET
HAAR OGEN.
ZE WACHT KAARSRECHT EN STATIG)

Vijf ... Je mag maar kort. Je mag niet lang ...
Majesteit ...

(OPENT ZES)

Zes. Nog één knars. En een klik ... Ogenblik.

(HET HEK KAN OPEN. HIJ LAAT RINSE EVEN
ALLEEN OP DE GANG EN LOOPT OFF
SCREEN. WE HOREN NU OFF SCREEN
ANDER HEK RAMMELEN)

CUT: IN RAMMELEN OVERSNIJDEN NAAR
CEL VAN GUURT.

(ER LIGT HOOI , STRO, ER IS EEN BRITS.
ER STAAT EEN NAP, GOED BROOD, DRUI-
VEN, EEN KROES WIJN, NIET AANGE-
RAAKT. STUK GATENKAAS.
OP DE BRITS, IN SCHEMERDUISTER,
EEN OPGEROLD LICHAAM, MET RUG NAAR
ONS EN BEWAKER TOE.
HET RAMMELEN HOUDT OP EN WE ZIEN
DE SCHADUW VAN HET TRALIEHEK VER-
SCHUIVEN OVER DE SLAPENDE GEVANGE-
NE.

CUT:

DE BEWAKER: (IN DEUOPENING. SLUIT DEUR
ACHTER ZICH EERST)

Wel? ... Prins? ... Prins? Ben je wakker?

(HIJ KRIJGT GEEN ANTWOORD. LOOPT,
GEVOLGD DOOR CAMERA MET BLAD NAAR
GEVANGENE.
ALS HIJ VLAKBIJ IS, SLAAT DE MAN
OP DE BRITS ABRUPT EEN ARM OMHOOG
ACHTERWAARTS HET TABLET UIT ZIJN
RANDEN.
EVEN KIJKT DE MAN BETEUTERD, DAN
GIECHELT HIJ.)

BEWAKER:

Je ben wakker ... Hihi. Er is bezoek. Be-
zoek voor je.
Bezoek, prins ...

(LOOPT WAT ACHTERWAARTS TERUG
NAAR DEUR.
DE GEVANGENE BLIJFT DOODSTIL LIG-
GEN)

(DE KONINGIN VERSCHIJNT SILHOUET
ACHTER DE BEWAKER BIJ DE DEUR.
DE BEWAKER DRAAIT ZICH OM. OPENT
HEK)

BEWAKER:

Hier ... Je moeder ... Prins.

START MUZIEK.

(DE GEVANGENE ROERT ZICH. HIJ
KOMT, ZICH NAAR HET LICHT DRAAIEND,
LANGZAAM OVEREIND IN ZITHOUDING.
MUZIEK CRESCENDO.
HET IS GUURT VAN GRASP, DIE DE
VROU VERWONDERD AANSTAART)

BEWAKER:

(GIECHELT)
Jawel ... Hèhè ... Je moeder.

CUT:

scene 31-2.

(LEADER WELEN. MET OP EIND VOICE
OVER:

---

scene 31-3.

TITEL: EEN VREEMDE VOGEL.

TROONZAAL.

(OGTEROP ZIT BIJ ZIJN KONINGIN, DIE BORDUURT. ZIJ HEEFT HET ZITVLAK VAN DE GROENE BROEK VAN HILDEBRAND BROM INGESPANNEN IN EEN ROND BORDUURRAAMPJE EN LEGT DE LAATSTE HAND AAN ENKELE SIERLIJKE BLOEMETJES. OGTEROP KOMT BIJ TEKST OVEREIND VAN TWEDE TROON)

OGTEROP:

Korrekt! Ik bezorgd! Korrekt! Ik ben bang! Ik geef het toe! Maar ik heb reden. Per slot ben ik Uw Eerste Ambtenaar van Rijksveiligheid en ik word betaald, om bang te zijn!

KONINGIN:

Jawel. Blijf toch zitten, lieve Deux.

(OGTEROP GAAT NU DEMONSTRATIEF TEGENOVER HAAR STAAN, IN OFFICIËLE HOUDING. ZE BLIJFT MOEDERLIJK BORDUREN)

OGTEROP:

Neenee, dit is staatsbelang. Het gaat om de rijksveiligheid en waar koningin Rinse is, heerst geen rijksveiligheid! Bij Bam! Neen!

KONINGIN:

Onzin.

OGTEROP:

Ik waarschuw U. Ik heb een lage dunk. Een lage dunk van koningin Rinse.

KONINGIN:

Mallebabbel.

(IN BETEKENIS VAN MALLEPRAAT, NON-SENS)

OGTEROP:

Geen mallebabbel!

KONINGIN: (LEGT BORDUURWERK NU EVEN OP SCHOOT)

Lieve Deux, wij hebben óók geen hoge kroon op van vrouw Rinse van Grasp, geen hoge kroon van haar als koningin, geen hoge kroon van haar als vrouw, ... want zij is een slechte vrouw, zoals haar zoon ook slecht is, Prins Guurt ... maar wij mogen nooit vergeten, dat zij een moeder is.

OGTEROP: (BITTER)

Ha ja. Een moeder! Maar wát voor een moeder! Andere woorden liggen op mijn tong, en willen over mijn lippen wippen!

KONINGIN: (BESLIST. BORDUURWERK WBER TER HAND NEMEND)

Een moeder blijft een moeder!

OGTEROP:

Korrekt. (SLIKT. DENKT. PAUZETJE. DAN:)
Maar haar zoon alleen al is een heel hoofd-
breken voor ons!
Dagelijks! Binnen deze muren! Bij Bam!
En hadden wij vrouw Rinse hier alleen, dan
sprak ik nu reeds van een regelrecht ge-
vaar! En bedoelde haar!
Maar kaas op je boterham! Moeder en zoon te
samen! Hier! Nu!
Getweeën in één kasteel. Bij Bam, wij zit-
ten op een kruitvat!

KONINGIN: (INTERRUMPEERT MINZAAM MAAR BE-
SLIST)

Ogteropje, zij bezoekt haar zoon. Zij is
slecht, maar zij is ook zijn moeder.
Vergeet dat niet. Zij houdt van hem!

OGTEROP: (WANHOPIG)

Korrekt. Een slechte vrouw bezoekt haar
slechte zoon! Zie dat dan toch, hoogheid!!!
Een slechte vrouw EN een slechte zoon,
dat zijn er twee.
Dat is nog erger dan één!

KONINGIN:

Wij praten er niet langer over, Ogterop.
Wij laten Rinse haar zoon zien - en spreken -
Wij bieden haar een maal aan en een bed
voor de nacht, en wij borduren verder aan
de baronbloemen voor mens Brom.
(DOET GEDECIDEERD EEN STEEK)
Mens Brom wacht op zijn broek.

OGTEROP: (GAAT SOMBER TERUG OP DE TROON
NAAST KONINGIN, BUIGT ZICH OVER
HAAR WERK)

De witte leliën op een groen vlak. Ik mag
U gelukwensen met deze edelmoedige daad,
majesteit. Mens Brom heeft zich kloek ge-
dragen. Kloek gedragen. Bij Bam.
In zijn worstelstrijd met moerasmonster
Tromp in de Plomp van Jor heeft men hem
leren kennen als een dapper man.
Hij heeft dit kleine baronnendom wel degelijk
verdiend, als winnaar van de Poedelpoel.

KONINGIN: (KIJKT OP)

Is ... Koningin Rinse nú bij Prins Guurt?

OGTEROP: (KIJKT HAAR AAN, EVEN PERPLEX,
DAN:)

Ge tobt er zelf ook over! Jawel. Korrekt!!!
(VERWIJTEND, KOEL:)
Zij spreekt hem nu, ja.

scene 31-4.

DE CEL VAN GUURT.

(RINSE EN GUURT. RINSE IN EENVOUDIGE HAMLETZETEL. GUURT OP BRITS, SOMBER)

RINSE: (ONSchuldig)

Hoe is het, zoon? Gaat het goed en een weinig glad?

GUURT:

Het gaat niet goed, moeder. En weinig glad.

RINSE: (SCHIKT H&AR KLEREN KALM)

Hoezo? ... Gaat het vluchten stroef? Baat het niet, al wat ik je heb geleerd?

Je was zo schrandere, altijd ... en zo slecht. Ik heb nooit een slechter kind gehad.

GUURT: (MET IETS VAN WANHOOP IN BLIK)

Het wil niet meer.

RINSE: (KOEL EN MINZAAM)

Wil het niet meer?

(GUURT SCHUDDT 'NEE')

RINSE:

Waar zijn je kunsten dan?

(ZOEKT MET HAAR OGEN WAARDIG OF NIEMAND LUISTERT ... BUIGT ZICH LICHT NAAR HEM OVER)

Vroeger was je zo bedreven in de kunst van anderzijn. Je was zo vaak een ander.

Als je mijn brouwdranken had gestolen, kon ik je nooit vinden, want je speelde mijn kat, een dwerg, een voorbijgaande faun ...

GUURT: (GRIMMIG)

Ik maak me dagelijks anders. Hier!

Ik ben te wacht geweest. Ik rol met zijn ogen, ik ken de krommingen van zijn stem, ik weet, hoe het spuug tegen zijn tanden spat!

Ik was een uur zijn kleine zoon, met vlasblond haar en bange blauwe ogen!

Ik lag hier op de grond en riep, dat ik naar mijn moeder wilde en dat hij mij moest dragen.

Met hoge stem, ik riep: het donker bijt me!

En dat Guurt van Grasp mij had gevangen, toen ik hem vers stro bracht!

(DIT LAATSTE ALLES MET 'HOGE STEM')

RINSE: (HEEFT GELACHEN, KOUD, ZACHT EN TEVREDEN)

Heel goed ...

GUURT:

Ik huilde en ik had mijn knieën geschaafd!

Twee druppels water verschilden méér!

Ze lachten!!! Niemand kwam!!!

Ik ben de moeder van de lakenlakei geweest!!!

Zij is oud, en slechtziend.

Ik had háár rimpels en háár scheve voet!

Mijn handen beefden en mijn mond mummelde zijn naam.

Ik zei dat Guurt mij had gevangen, toen ik lakens bracht en vers linnengoed.

(GEBRUIKT OUDE VROUWENSTEM)

Help je moeder, Adelbert, riep ik.
Ik lag languit, met losse haren en noemde
hem met de naam, die hij kreeg, toen hij
in zijn moeders armen lag.

RINSE:
En?

GUURT: (KWAAD)
Hij kwam en dronk mijn wijnglas leeg.
Ik kreeg geen lakens, geen nagerecht.
En nieuwe sloten op mijn cel!!!
(LAAT HCOFD ZAKKEN)

RINSE: (BUIGT ZICH NAAR HEM OVER)
Moed, mijn zoon. Ik ben hier.
Er komt een andere tijd ... Ik breng hoop.

GUURT:
Hoop? (RINSE KNIKT)

GUURT:
Hoe heet die hoop? Zond je ...
(DEMPT STEK)
soldaten? Kom je met de draken? Niet doen,
ik verbrand mee ... Luchtbuffels!
Je stuurt de luchtbuffels hierop af!!!!

RINSE: (SCHUDT ALMAAR GLIMLACHEND 'NEE',
TUIT SUSSEND MOND)
List ... zoon ... list! List duurt het langst.

GUURT:
Hier helpt geen list! Niet langer meer!

RINSE:
Ik ken een list.

GUURT:
Hoe luidt de list. Ken IK hem?

RINSE:
Het is een nieuwe list.

GUURT:
Vertel hem snel. Wat moet ik doen?

RINSE:
Niets ...
(GUURT STAART HAAR AAN)
Rinse zorgt voor jou ... Je moeder.

GUURT:
Nu?

RINSE:
Spoedig.

(WE HOREN BEWAKER AL OFF SCREEN
RAMMELEN.
GUURT STAAT WANHOPIG OP, RINSE
VOLGT, WAARDIG.
DE BEWAKER KOMT BINNEN)

RINSE: (OP ANDERE TOON, NU BEWAKER ERBIJ
IS. CASUAL)

Ik heb ook bessen voor U meegebracht, zoon,
van de Gladde Kant van de Graspheuvel.
En Koek van het Uilendal, want je wangen
worden dof.
En hier is geld, misschien haalt een bewaker
af en toe iets voor je, wat je graag wil ...

(BERTRAM STAAT ABRUPT BIJ LAATSTE
REGEL ACHTER HAAR.
HANDEN KALM IN ZIJ EN VALT IN REDE)

BERTRAM:

De bessen zijn al begraven bij een kromme olm,
Rinse.
Ze waren niet goed, ze geven iemand buiten-
gewone kracht.
En de koek, de koek zat vol met ijzerworm.
Dat is slecht voor het hekwerk en de tralies.
(GRIJNST NAAR GIECHELENDE BEWAKER)
En je geld, Rinse, je geld stinkt ons teveel.

RINSE: (GLIMLACHT KOUD)

Wel ... Dat spijt mij, dan, zoon ... Ik zie ...
je hebt het goed.
Gegroet. En moed.

(VERLAAT CEL. BERTRAM VOLGT. BEWA-
KER SLUIT ZORGVULDIG CEL, WAARAAN
GUURT ZICH VASTKLEMT.)

WE HOREN STAPPEN ZICH VERWIJDEREN
NAAR OFF SCREEN GANGHEK)

GUURT:

... Moeder!!!

---

scene 31-5.

(PAAR KINDEREN HUPPELEN GIECHELIG EN OPGEWONDEN DE KEUKEN IN. DE TAFEL STAAT VOL MET POEDER MEEL, SUIKER, DEEGKOMMEN, SLAGROOMSPUITEN ETC. HILDEBRAND STAAT MIDDEN IN KEUKEN EN WORDT DOOR LIDWIENTJE GEHOLPEN MET HET OPNIEUW VASTSPELDEN VAN EEN DOEK OM ZIJN LENDENEN, WANT ZIJN BROEK IS NOG BIJ DE KONINGIN. AERNOUT EN KINDEREN ZIJN AANWEZIG. AERNOUT ROERT BESLAG OP VOORGROND)

LIDW.:

Wat ben je toch – sta stil – wat ben je toch vreselijk dik, Hildebrand. Je bent misschien nog wel pafferiger geworden dan moerasmonster Tromp. Ziezo. Nu deze kant. Draaien.

HILDEBRAND: (GEGIECHEL OM HEM HEEN)

Dat is mijn redding anders geweest in de Poedelpoel! Mijn figuur!

KIND 1:

Een modderfiguur.

(HILDEBRAND BAUWT GELACH BOOS NA)

AERNOUT: (KOMT ERBIJ)

En een beetje beleefder tegen een baron kan ook wel! Hè?

(PORT HILDEBRAND)

KIND 2:

Baron Brom!

KIND 3:

Met de gebloemde broek.

(HILARITEIT)

LIDW.: (WAARSCHUWEND OPKIJKEND)

Dat is een ereteken. Ssst. Niet om lachen! Als ambtenaar Ogterop hoort, dat je het alleen maar gek vindt, dat Hildebrand lelies op zijn broek geborduurd krijgt, dan is hij vast weer vreselijk boos en beledigd. Dat is traditie hier! Hoor!

HILDEBRAND:

Een ernstige zaak!

LIDW.:

En de koningin borduurt ze persoonlijk voor Hildebrand!

HILDEBRAND:

Toevallig heeft elke baron hier bloemetjes op zijn broek! Het is allemaal maar een idee. Waar het moet zitten. Je moet er gewoon even aan wennen.

LIDW.:

Zo is het. Of je nou knopen op je borst hebt ...
(STEEKT IETS VAST ...)
of dingen op je schouder, of strepen op je mouw ...

KIND 4:

Of een sjiek lint om je knie.

KIND 2:

Of een strik op je schoen.

LIDW.:

Precies. Het gaat om de eer! Geeft niet waar ie zit.

(OVEREIND)

Nou, zo gaat het weer even. Hopen, dat je broek vlug klaar is.

HILDEBRAND:

Aernout zei nog: misschien kun je alleen genoeg nemen met de eer en de titel. En dan laat je dat borduurwerk niet doen.

AERNOU:

Ja.

HILDEBRAND:

Maar ik zei: Majesteit. Ik sta op die bloemetjes. Ik sta op die bloemenhulde!

AERNOU:

Sta? Nee, je zit er op!

(HILARITEIT)

HILDEBRAND: (KWAAD HEM NAAR TAFEL PORREND)

Aan je werk. Vandaag help ik je nog, maar morgen ben ik baron en dan heb ik mijn personeel hiervoor.

(KWAAD NAAR LIDW.)

En die doek zakt al weer af. Ik voel het!

LIDW.:

(MEELIJ KRIJGEND. IEDEREEN PROEST.
AERNOU STAAT TE HINNIKEN)

Aaach. Lach toch niet allemaal. Allemaal jaloezie! (HELPT WEER)

HILDEBRAND: (TEGEN AERNOU)

En jij bent o.a. mijn personeel!

MUZIEK IS GESTART VAN LIED.

LIDW.:

Een ereteken is een ereteken, waar het ook zit! Hildebrand!!

HILDEBRAND:

Precies! Het zit hem alleen in de eer!

LIED: HET ZIT HEM IN DE EER.

LIED: HET ZIT 'M IN DE EER.

KIND: de een die heeft een jas met zeven tressen

AERNOUT: de ander hoeft een sjerrep om zijn buik

LIDW.: een derde noemt zich botweg 'baronnesse'
(BEKAKTE REGEL)

KIND 1: een vierde mag de straat nog op na zessen

KIND 2: of heeft een koets voor dagelijks gebruik

HILDEBRAND: er zijn er met tien strepen op hun mouw!

AERNOUT: een lintje op de jas, in rood wit blauw

LIDW.: een wapenschild pal boven elke deur

HILDEBRAND: maar 't gaat niet om de stof, de plaats,
de kleur

nee!

ALLEN: daar zit 't 'm niet in
daar zit 't 'm niet in!
het zit 'm niet in zij of bont of leer!
(KOOR: zit 't niet in)

HILDEBRAND: hoeveel rijen knopen je van voren hebt

AERNOUT: de ringen die je door je neus en oren hebt

ALLEN: het hangt niet op, zit 'm in de, 't zit
'm in de, 't zit 'm in de

't zit 'm in de eer
't zit 'm in de eer
het zit niet in een lintje min of meer

HILDEBRAND: het gaat niet om de knecht die thuis te
wachten zit

ALLEN: het gaat om de gedachte die d'r achter zit

HILDEBRAND: alleen naar de gedachte taalt een heer!!!

LIDW.: het hangt niet op een stoet van tien lakeien

AERNOUT: het hangt niet op een kniekous of een steek!

HILDEBRAND: al heb je 't bordje 'ridder' altijd bij je!

KIND 3: al mag je met de koningin uit rije!

KIND 4: al ben je op z'n zondags door-de-week!
(BERTRAM OP)

HILDEBRAND: ik noem dit alles 'uiterlijk vertoon'!
het geeft niet hoe riant ik later woon!
het is de diepere waarheid die ik zoek!
die zit niet in de bloemen op een broek!!!!
(ZWIJGT PERPLEX)

GEJUICH – daar zit 't 'm niet in

(BERTRAM IS BIJ LAATSTE REGELS
BINNENGEKOMEN. ACHTER HEM VOLGT
OGTEROP MET OP GROOT STAATSIE-
KUSSEN, DE KANTENKLARE BROEK
MET ZITVLAK MET WITTE LELIES.
TERWIJL IEDER EEN REST VAN COUPLET
LALALA ZINGT, GAAT HILDEBRAND
TRILLENDE OP BROEK TOE, ONTVANGT
HEM, EN WORDT ER MEE ACHTER
SCHOTJE GEMANOUVREERD OM HEN AAN
TE TREKKEN. VERDERE REGELS VAN
HEM ZIJN OVER HET SCHOTJE HEEN)

ALLEN: het zit 'm in de eer
het zit 'm in de eer
het gaat niet om een strepie min of meer!

AERNOUT: het gaat niet om de broek, of dat ie
prachtig zit

HILDEBRAND: het gaat om de gedachte die er achter zit
het gaat een heer alleen maar om de eer

OGTEROP: alleen de eer!

OGTEROP: (HALF ZINGEND, HALF OREREND,
WACHTEND BIJ SCHOTJE HILDEBRAND)
het is een zaak van 'sier' en van 'traditie'
een kwestie van 'gebaar' en 'goede smaak'
men stuurt zijn broek een dag lang ter
revisie
het Rijk borduurt met gouddraad een notitie
(RIJGT)
als 'deze heer vocht voor een goede zaak'

de koningin borduurt daar bovendien
nog lelies bij, zo lieflijk, om te zien!
ik wilde dat ik zó borduren kón!

(JUBELT)

de drager noemt zich van die dag 'baron'!!!
(MODULATIE. CLOSE HARMONY:)

(IEDER: Barooooooooooooon
maaaarrrrrrr)

ALLEN: daar zit 't 'm niet in
daar zit 't 'm niet in

HILDEBRAND: daar zit 't toch niet echt in voor 'n Heer!

ALLEN: niet voor 'n heer!
het zit in de gedachte die erachter zit!

AERNOUT: al zijn de lelies allebei ook prachtig wit

MODUL. CODA: LIDW.: al word je om je zitvlak overal aangestaard

HILDEBRAND: al is je broek vanaf die dag het dubbele
waard!

ALLEN:

nee

daar zit 't 'm niet in

daar zit 't 'm niet in

daar zit 't 'm niet in

daar zit 't 'm niet in

daar zit 't 'm niet in

daar zit 't 'm niet in ... CUT.

scene 31-6

DE ONDERAARDSE GANG BIJ CEL.

OFF SCREEN STEM RINSE:

Wachter? Help mij! Help!

Wachter? ... Wachter. Help!

(DE BEWAKER KOMT AAN EIND GANG
OM HOEK, LOOPT DOOR GANG.
STAAT NAUWELIJKS STIL TER HOOGTE
ZIJGANG MET HEK, VOELT OF SLOTEN
GOED ZIJN)

CUT:

RINSE: (RAMMELT AAN TRALIES IN CEL)
Wachter kom, redt mij. Mijn zoon heeft mij
bedrogen.

(DE ONDERAARDSE GANG)

BEWAKER: (SCHUDDT HOOFD, GAAT VERDER)
Hahaha ...

CEL.

RINSE:

Mijn zoon is weg! Ik zit hier in zijn kerker!
Redt mij. Laat mij buiten. Oh, dat hij zo
slecht zou zijn.
Breng mij naar Hare Majesteit. Wachter.
Snel!

(LAAT ARMEN ZAKKEN. WE HOREN OFF
SCREEN DE BEWAKER SCHOR GIECHELEN ...
ZE DRAAIT ZICH OM NAAR CAMERA EN ...
MUZIEK ... CROSS-FADET OVER NAAR ...
GUURT DIE BESLUITELOOS EN SOMBER
WEER ZICHZELF GEWORDEN, ZIJN VUIS-
TEN BALT)

GUURT: (EINDELIJK)
Het helpt niet ... List ...
(DENKT)

Een list.

Wat baat hier nog voor een list. Welke list ...

Moeder? (SLAAT TEGEN MUUR)

Moeder? ...

(EXTREEM CU)

Welke licht heb je?

(KLUIFT OP VUIST, WANHOPIG)

---

scene 31-7.

TROONZAAL.

(RINSE EN KONINGIN)

RINSE:

Nee, dank U, Madelein van Bam. Ik reis weer af naar huis. Het is erg lief van U, mij eenmaal een bed voor de nacht aan te bieden, maar er wachten zoveel drukke zaken op mij in mijn land.

KONINGIN:

Zoals U wilt. Wij slaan vanavond ridder, wij hebben dus te doen. Maar U blijft welkom, in Bambergen. Wanneer U wilt. Het spijt mij, dat wij Uw zoon hebben moeten straffen voor wat hij heeft aangedaan. Aan lieden uit ons volk ... en gasten.

RINSE:

Ik verwijt U niets ...

KONINGIN: (KALM)

Hij is Uw zoon, Rinse. Ik had hem U graag meegegeven naar Grasp, want ik zie hem liever gaan dan komen, maar het recht moet zijn loop hebben, in mijn land.

RINSE: (HAAR OGEN FLIKKEREN EVEN CU ... LANGZAAM, GLIMLACHEND:)

In mijn land ook, Madelein van Bam. In mijn land ...

Het recht ... Zijn loop.

(ZE KIJKT OPEENS ROND. GLIMLACHT WEER)

Het blijft een mooi kasteel, niet. Iedere keer dat ik hier kom ... en ik kom hier niet veel, maar ...

(STAART KONINGIN WEER MINZAAM AAN, NEEMT HAAR OP ...)

dan denk ik ... Zij moet wel veel houden van ... dit kleine kasteel ...

KONINGIN: (KOEL)

Het was mijn vaders slot. Mijn vaders slot. En van diens vader.

RINSE:

Was het? Wel ... Ik neem afscheid van U, Madelein. Glimlachend.

Want ik weet net als U maar al te goed: het recht heeft overal zijn loop.

KONINGIN:

Zo is het.

RINSE: (NAUWELIJKS HOORBAAR)

Niets anders.

(MAAKT GEBAAR)

PAUKENSLAG.
ZE IS WEG. ER IS ALLEEN NOG WAT
ROOK.

KONINGIN CU, ZE SLIKT EVEN. ZE
NEEMT EEN GONGHAMERTJE EN SLAAT
OP KLEINE GONG.

LAKEI KOMT BINNEN.

KONINGIN:

Wij hebben thans tijd voor baron Brom en
de verdere plechtigheden ...

scene 31-8.

(OGTEROP, BERTRAM, LIDW., KOMEN ERGENS DOOR KASTEEL HEEN, BIJV. UIT DEUR EN STAAN STIL BIJ EEN VENSTER.)

HET IS AAN HET BEGIN VAN DE SCENE BUITEN KLAARBLIJKELIJK ZONNIG. GELEIDELIJK AAN, EIGENLIJK ONMERKBAAR, WORDT HET DONKER EN PLOTSELING VALT DIT BIJ HET EERSTE ROMMELN AAN EIND SCENE OP)

OGTEROP:

Jawel. Jawel, ik weet. Het is een heugelijke dag.

Korrekt, korrekt. Mens Brom baron. Heuglijk. Korrekt. Heuglijk.

(STAAT STIL)

Maar toch was ik niet gerust. Nee ... Niet gerust.

Bij Bam, zolang koningin Rinse hier in het paleis vertoefde, stierf ik duizend doden. Korrekt.

LIDW.:

Nou, ze is weer vertrokken. Ze wilde niet eens blijven slapen.

Ze is gewoon haar zoon eens komen opzoeken. Elke moeder zou dat doen ...

OGTEROP: (SCHRIL, LACHEND)

Elke moeder? Elke moeder ware mij liever geweest dan deze!

Guurt van Grasp is slecht, maar hij is een kind, korrekt, een kind bij zijn moeder!

BERTRAM: (KNIKT GRIMMIG TEGEN LIDW.)

Ik heb haar onschuldige mandje met bessen nog net kunnen onderscheppen, inderdaad.

En die zogenaamde koek voor haar lieve zoon zat vol met ... hoe noemde U dat?

(KIJKT OGTEROP AAN)

OGTEROP:

Ijzerworm. Van de Kobolden in de Ranonkel-groeve. Het vreet elke tralie door.

Geen kruid meer tegen gewassen. Wij hadden het hekwerk als poeder kunnen wegblazen!

BERTRAM:

Je hoort het. Zo onschuldig was haar bezoekje dus niet. (IJSBEERT NAAR VENSTER)

En ik vraag me nóg af, of de kous daarmee af is? ...

OGTEROP: (BEZORGD)

Kous? Welke kous? Een kous? Had zij een kous voor hem, ook?

BERTRAM:

Nee, nee, niets. Een uitdrukking. Uit Hameln.

OGTEROP:

Ha ... Onbekend.

LIDW.:

Nou, weg is weg, nou. Vanavond hebben we feest. Heerlijk. Ter ere van de ridderslag van Hildebrand.

Oh, wat zalig.

(VLEIT ZICH TEGEN BERTRAM)
een avond thuis in eigen kring, in een veilig
paleis, terwijl er niets anders gebeurt
dan prettige langzame dingen, als tafelredes,
sjieke dansen, een feestlied, gebabbel over
vroeger en straks ... buiten op de zoele
binnenplaats ... Ik ga nu naar Hildebrand
om te ... (WIT BLIKSEMLICHT)
oei! (STAART VERSCHRIKT NAAR BUITEN)

BERTRAM: (KIJKT VAN RAAM NAAR HAAR OM)
Dat babbelen buiten op de binnenplaats zou
ik maar vergeten.

(HARDE DONDERDSLAG)

BERTRAM: (KNIKT KALM)
Ja, dat vergeten we ...

OGTEROP: (TREEDT VERRAST NAAR RAAM)
Dat is verrassend ... snel ... Wolken uit
Slaak. In deze tijd van het jaar zeer onge-
woon ... (WEER GEROMMEL)
Hoor. Dat klinkt niet ver.

(WIT LICHT - TERSTOND DAAROP ENORME
KLAP)

OGTEROP: (VERSCHRIKT)
Bij Bam, ik was korrekt. Dat is zéér dichtbij!
Wel ... (SLIKT NERVEUS ...) dit mag de
feestvreugde niet ... (BLIKSEMKLAP. HIJ VERBLEEKT ...)
drukken ...

---

scene 31-9.

(DONDER EN BLIKSEM.
EEN BUITENMUUR, MET DICHTER KLIMOP
BIJ POORT.
OVERVLOEIER NAAR EEN EXTREEM CU VAN
GEBLADERTE EN NA KLEINE ZWENK
EEN GEZICHT VAN EEN MEISJE DAT TUS-
SEN HET GROEN SCHUILT.
ZE HOUDT HAAR OMSLAGDOEK ONDER HAAR
KIN BIJEEN.
HAAR GEZICHT IS NAT VAN REGEN.
ZE STAART NAAR HEMEL ...
(DRAAGT KOOI).

JUL:

Nu is het ... Jul. Nu! Het onweer is begonnen.
Dit is het teken, dat je kloppen moet.

ZWARE DONDRSLAG.

CUT:

(HET MEISJE GAAT NAAR POORT, LOOPT
EVT. UIT EN NA SCENITT IN BIJ
POORTSET)

scene 31-10.

(LIDW. EN PAAR MEISJES HANGEN HILDEBRAND EEN SIERSJERP SCHUIN OVER ZIJN BORST.

HIJ HEEFT ZIJN BROEK AAN. HIJ WIEGT TROTS VOOR EEN SPIEGEL.

PROBEERT EIGEN ACHTERSTE TE ZIEN TE KRIJGEN MET LELIES.

OP DE SJERP: 'een Bam verzet Bergen'

LIDW.:

Zo, prachtig ... ja, sta nou eens stil.

HILDEBRAND:

Hou eens een spiegel erbij. Dan kan ik zien, hoe het staat.

LIDW.:

Oh, het staat enig.

(SCHIKT VERDER. SPELDT SJERP OP RUG)

HILDEBRAND:

Au! Ja echt? Ik had persoonlijk toch liever iets vóór op mijn borst gehad. Dat vind ik toch een deftiger idee, maar ...

KIND: (STRENG)

Nou, hier in Bambergen is dit traditie. Achterop. Kijk!

(HOUDT SPIEGEL VOOR HEM)

HILDEBRAND:

Maar het staat wel sjiek?

(ZOEKT IN HULPSPIEGEL ZIJN ACHTERSTE)

LIDW.:

Heel sjiek. Ziezo. Je sjerp zit. Wat aardig. Ook nog die sjerp.

(LEEST DE SPREUK)

'Een Bam verzet bergen'. 'Baron Hildebrand van Laar'.

HILDEBRAND:

Als mijn moeder dit nog eens ...

(SNUIT)

ZWARE DONDEERSLAG KNETTERT.

LIDW.:

Mooi weer is het niet, als je straks geridderd wordt.

KIND:

Het is wel plotseling komen opzetten. Meteen nadat dat akelige wezen is vertrokken. Die moeder van Guurt. Wat een opdringerig iemand ook, hé?

KIND 2:

Ja. Het was vandaag Hildebrands ridderslag en ze moest en zou haar zoon zien. En ze wou niet een andere dag terugkomen.

LIDW.:

Nou ja. Een koningin stuur je niet even weg van je deur.

KIND 2:

Een koningin komt ook niet zomaar zonder aankondiging. Ze kunnen een minister toch eerst netjes een brief laten schrijven? Nou moest Hildebrand zelfs even wachten tot de koningin klaar was met die Rinse, voordat ze verder konden gaan met het ploto ... hoe heet het nou?

LIDW.:

Protocol. Pro-to-col. Dat is alle sjieke gedoe, wat hoort bij zulke gelegenheden, als het benoemen van een baron.

Nou, kom je mee? Allemaal.

(BUIGT BIJ DEUR VOOR HILDEBRAND.
KINDEREN OOK)

scene 31-11.

(DE GANG NAAR DE HOOFDINGANG VAN
HET KASTEEL. WE HOREN HET ONWEER
ROMMELEN. ER WORDT GEKLOPT)

(AERNOUT KOMT AANLOPEN. ER STAAN
AL ENKELE MEISJES AAN KLINK TE
WURMEN)

AERNOUT:

Er wordt geklopt. Willen jullie eens kijken,
of daar iemand weggestuurd moet warden, aan
de poort wordt niet gekocht.

KIND: (HIJGT)

Nou ... wij krijgen hem niet open. Zo zwaar
is die poort.

AERNOUT:

Nou, laat de poortwachter zelf dan maar even.

(OPENT POORTLUIKJE IN DEUR)

Aan de poort wordt ... Oh?

(KIJKT BINNEN ROND)

Het is een dame.

KIND:

Nou nog? Een dame?

KIND 2:

Toch niet wéér de koningin van Grasp?

AERNOUT: (ONTGRENDELT DEUR)

Nee, een lief schattig jong meisje. Niet die
ouwe sjeike engerd van Guurt, nee hoor, lief
en schattig en ...

(OPENT POORT DEFINITIEF)

goedenavond jonge vrouwe ... Komt U binnen.

(OP DE DREMPEL STAAT EEN BEWEGING-
LOOS DOORNAT VERREGEND MEISJE,
MET EEN KOOI ONDER EEN ZWARTE DOEK
MET BROKAAT EN PAARS AFGEZET
(KLEUREN GRASP). ER BLIJKT LATER
EEN PAPEGAAI IN TE ZITTEN.
ZE IS ZO NAT, DAT ALLES SIJPELT.
ZE HEEFT EEN MUTS OP, DIE SLAP
VERREGEND LANGS HAAR HOOFD VALT.
STUURS STAART ZE BINNEN)

AERNOUT:

U bent kleddernat, hè? Oh, is dat een vogeltje.
Geeft U maar hier ...

JUL:

Afblijven! Takken thuis!

AERNOUT:

Oh. Sorry hoor. Eh ... Komt U niet binnen?

JUL: (SMALEND)

Als je wil. Maar je wil niet, hè?

AERNOUT: (VERBOUWEREERD EN HULPELOOS)

Jawel, we willen best.

KIND:

In de keuken is het vuur aan. Wilt U daar lekker bijkomen?

AERNOUT:

Of moet U iemand hebben?

JUL:

(MOET SCHEEF LACHEN)

Hebben? Ja. Hebben. Haha.

(STAPT ABRUPT BINNEN. BEENT NIEUWS-
GIERIG GANG IN, KIJKT ROND)

Marmer en steen! Wat kost dat niet! Ik drup op je vloer.

(NEEMT ALLE POEN SMALEND IN ZICH OP)

Moet ik nu weer weg?

AERNOUT:

Weg? Waarom?

JUL:

Ik drup op je vloer! Dat vind je jammer!

AERNOUT:

(HAKKELEND)

Welnee, hoor.

JUL:

(UITDAGEND. VERWACHT NIETS GOEDS)
Als je wil, ga ik weer. Zoals mijn neus wijst, loop ik. Pats, weer een druppel op je marmeren plaat!

(VEEGT OVER NATTE PLEK MET BLOTE
VOET)

KIND:

U bent op blote voeten.

Moet U iemand spreken of zo? Ambtenaar Ogterop of zo?

JUL:

Vossekop? Ik ken geen vossekop.

AERNOUT:

(MEENT PLOTS ALLES TE BEGRIJPEN)

Komt U soms op de muuradvertentie buiten bij de brug? Wij zoeken een keukenhulp.

Onze vorige kok is net geridderd.

U ziet, je komt hier wel hogerop, als je vlijtig bent. Kookt U toevallig?

JUL:

Nu niet! Ik ben nat! Ik damp. Stap! Weer een natte voet!

(WIJST)

AERNOUT:

(VERWEZEN)

Haha. Die is leuk.

JUL:

Zeg 't maar, als ik weg moet!

KIND:

(NEEMT 'T VAN AERNOUT MAAR EVEN OVER)

We zoeken iemand, die goed eten kan klaar-
maken en de keuken kan leiden.

Liefst een vrouw.

JUL: (ZEER ABRUPT OMSCHAKELEND TEGEN
KIND)

Heb jij Jut gezien?

KIND: (DEINST WAT TERUG VAN DE VINNIGE
VROUW)

AERNOUT:
Wie? Wie, wie, wie? Wie gezien?

KIND:
D'r woont hier geen Jut. Jut? Nee ...

JUL: (KIJKT HUN MINACHTEND ONGELOVIG AAN)
Brood! Voor brood werk ik. 's Ochtends wil
ik water en 's nachts een zak veren.
En melk wil ik om te soppen.

AERNOUT: (VERRUKT)
En U kookt? U maakt maaltijden?

JUL:
Ik kook en ik maal.

AERNOUT:
Nou dan waarschuw ik toch even ambtenaar
Ogterop, die gaat hierover ... ah.
Daar komt ie net. Ambtenaar Ogterop!

OGTEROP: (LOOPT TE MOMPELEN VAN BLAD PER-
KAMENT)
Ik bid U mij niet te storen, mens Koffij.
Ik beraad mij momenteel op mijn tafelrede
straks bij het avondmaal ... Bij Bam.
Een gast ... Een natte gast ...
(NEEMT JUL OP)

KIND:
Dit is juffrouw eh ...

JUL:
Jul.

OGTEROP:
Met wie heb ik het genoeg?

JUL:
Jul, vossekop. Jul, van Melle die meel maalt.

OGTEROP:
Ogterop. Een molenaarsdochter! Ah.

KIND:
Ze zoekt iemand die Jut heet.

OGTEROP:
Jut ...? Jut ... Jut ... nee ... Jut een
prins? Een raadsheer van een bevriend staats-
hoofd ... Iemand van deze hofhouding ...
neen iemand van de stallen?

JUL:
Je kent hem niet. Zeg dat dan!

AERNOUT:
Eh ... Juffrouw wil hier werken, zegt ze.

Ze zoekt werk ... eh ... Niet?
En we kunnen mooi vanavond als een handje
hulp gebruiken, hoor.
En vanaf morgenvroeg helemaal.
Als Hildebrand niet meer kookt.

OGTEROP: (NEEMT HAAR NOG ONZEKER OP)
Korrekt... Ahum. Dat is een goede gedachte,
van U, mens Koffij.
(KIJKT HAAR DOORDRINGEND AAN PLOTS)
Kookt ge Ranonkel en Boekweit?

JUL: (KNIKT MINACHTEND VAN 'JA')

OGTEROP:
Hoe bereidt ge knollensoep?

JUL: (VALT IN ZETEL IN GANG. LANGUIT
WIJDBEENS)
Met mout en hazetong meelworm!

OGTEROP:
Ogterop is de naam. En de pap van moerbeï
en vervlogen hop?

JUL: (VERVEELD)
Ik dans op de hop, en de moerbeï maal ik
in een vijzel tot rood sap.
Dan giet ik het sop van de netel kokend bij.

OGTEROP: (SLIM)
Afkoken?

JUL: (MET TEGENZIN)
Tot de hop schuimt.

OGTEROP:
Korrekt. Zij heeft de plek.

AERNOUT:
Wat heeft ze?

OGTEROP:
De plek. De plek van kokkin. Tweedeklas.

JUL:
Tweede?

OGTEROP:
Voorlopig. (KUCHT)
Wij zien dan weer na verloop v ...

JUL: (ONVRIENDELIJK WAARSCHUWEND)
Ik blijf niet lang.

OGTEROP:
Ha. Nu ja. Eh ... Wijs vrouw ... Jul ... eh ...
de keuken, korte mens Saartje.
Als U mij allen excuseert dan ...
(JUL IS AF, KORDAAT MET KIND.
OGTEROP STAAT BIJ DEUR WAAR HIJ
AF WIL GAAN STIL EN KOMT TERUG
OP SCHREDEN. STAAT BIJ AERNOUT
STIL, GEDEMPPT:)

Een vreemde figuur deze vrouw!
Wat heeft zij ... ahum ... wat heeft deze
vrouw Jul onder die doek?

AERNOUT:

Ik weet het niet. Ik denk een vogeltje.
Ook reuze benieuwd. Hé!

(HEFT VINGER. OGTEROP KIJKT HEM
AAN)

OGTEROP:

Wat?

AERNOUT: (OPENT POORT. GEEN REGEN, GEEN ONWEER)

Geen regen meer. Onweer? Nee! ... Rustige
avond ... Hè. Lekker. Opeens mooi weer.
Ze brengt mooi weer mee!